Puolustusvaliokunta

Puolustusvaliokunta 20.05.2022 klo 09.30 / O 29/2022 vp / Asiantuntijapyyntö
MPK:n lausunto 101/2.05/9.5.2022

Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittäminen

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt lausuntoa 1. viitteen mukaisesti teemana Euroopan Unionin (EU) lyijyrajoitus ampumatarvikkeissa ja ampumaradat. MPK on tuonut 2. viitteen mukaisessa lausunnossaan ja 11.5.2022 asiantuntijakuulemisessa esiin huolensa EU:n REACH-asetuksen vaikutuksesta ampumaharrastuksen mahdollistamiseen ja sitä kautta myös sotilaallisen suorituskyvyn rakentamiseen ja kehittämiseen yksilön taitojen osalta. Kyseistä asetusta ei ole mahdollista soveltaa kansallisesti.

Ampumaratojen käytettävyydellä ja kattavuudella on erittäin suuri merkitys sekä ase- ja ampumakoulutuksen että ampumaharrastuksen ylläpidossa ja kehittämisessä. MPK:n näkemyksen mukaan viime vuosikymmenten kehitys on jo rajoittanut ja nähtävissä olevan kehityskaaren perusteella entisestään vaikeuttaa ase- ja ampumakoulutuksen ja sen harrastamisen toteutusta.

MPK:n lausunnossa (2. viite) on todettu seuraavaa: "Ampumaratojen osalta MPK haluaa tuoda esille myös jäsenjärjestöjen ja muiden ammuntatoimintaa harrastavien seurojen ja yhdistysten puolesta asioita, joita olisi syytä huomioida eri lakien valmisteluissa ja käytännön toimenpiteinä.

MPK:ssa ja sen jäsenjärjestöissä sekä muissa ammuntaa harjoittavissa seuroissa tai yhdistyksissä tapahtuva säännöllinen, omaehtoinen ammunnan harjoittelu palvelee maanpuolustuksen tarpeita, jotta meillä on jatkossakin osaava ja ampumataitoinen reservi.

Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvän harjoittelun ja koulutuspäivien määrän lisääntyminen tarkoittaa, että ampumaharjoittelua on pystyttävä toteuttamaan myös Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen ampumaratojen ulkopuolella. Tämä edellyttää riittävän kattavaa ampumarataverkostoa. Puolustusvoimien ampumaratojen lisäksi Suomessa on niin sanottuja siviiliampumaratoja, joissa toiminnanharjoittajina ovat muun muassa metsästysseurat ja riistanhoitoyhdistykset. On etu, että näitäkin ampumaratoja voidaan käyttää joustavasti eri käyttäjäryhmien toimesta.

Ampumarataverkoston toiminnan turvaamiseksi olisi poistettava tai lievennettävä lainsäädännöllisiä esteitä ja lupakäytäntöjä, mahdollistettava lopetettujen ampumaratojen käyttöönotto sekä edistettävä uusien ampumaratojen rakentamista. Kaavoitusta ja ympäristölupia tulisi ohjata siten, että maanpuolustuksen ja alan harrastajien tarpeet nostetaan esille eikä tarpeettomilla toimenpiteillä vaikeuteta viranomaisten ja yksityisten ampumaratojen perustamista ja toimintaa."

Mikäli ampumatarvikkeiden lyijykielto toteutuisi samansuuntaisena kuin Euroopan kemikaaliviraston ensimmäinen ehdotus (2021) oli, tulisi seuraukset olemaan mittavat. Lyijyn ammuskäytön rajoitusesitys, joka tulisi toteutuessaan vaikuttamaan myös sotilas- ja viranomaiskäyttöön tarkoitettujen patruunoiden saatavuuteen, vaarantaen näin Euroopan huoltovarmuuden ja puolustuskyvyn. Puolustusvoimat ja tietyt viranomaisryhmät sekä reserviläiset on näennäisesti rajattu rajoituksen ulkopuolelle, mutta esimerkiksi poliisin pitkien aseiden ampumaharjoittelu tapahtuu useimmilla paikkakunnilla siviilien ylläpitämillä radoilla, joten lyijyammunkielto estäisi näin jatkossa poliisien harjoittelun. Rajoitukset koskisivat muita käyttäjäryhmiä, jolloin siviiliratojen käyttö loppuisi esimerkiksi vapaaehtoisen maanpuolustuksen ampumakoulutuksissa.

Lyijyrajoitusesitystä tulisi etenkin nykyisessä turvallisuustilanteessa muuttaa niin, että rajoitusten piiristä poistetaan kaikki ampumaradoilla tapahtuva toiminta. Ampumaradoilla lyijyä voidaan käyttää turvallisesti, sillä mahdolliset ympäristöriskit voidaan hallita tieteellisesti tutkittujen menetelmien avulla estämällä lyijyn kulkeutumisriski ampumaradoilta ympäristöön.

Suomessa kaikki ulkona sijaitsevat ampumaradat kuuluvat ympäristölupajärjestelmän piiriin. Ympäristölupajärjestelmän vaikuttavuus on ympäristön kannalta huomattavasti tehokkaampi ja kokonaisvaltaisempi kuin yksittäisen aineen, lyijyn, kieltämisellä saavutettava vaikuttavuus.

MPK esittää, että edellä esitettyjen tarpeiden perusteilla on syytä laatia valtakunnallinen ampumarataselvitys, jossa huomioitaisiin eri käyttäjätahojen ja viranomaisten tarpeet sekä esimerkiksi ympäristölupien esteet tai hidasteet ympäristölupien saamiseksi ja tarvittavien toimenpiteiden kustannusvaikutukset.

Selvityksen toteuttamista varten olisi hyvä määrätä erillinen selvitysmies, jonka apuna on eri ministeriöistä ja viranomaisista sekä käyttäjäkentän edustus eri järjestöistä tai yhdistyksistä. Muun muassa MPK:n jäsenjärjestöillä on meneillään hankkeita ja esiselvityksiä, joista olisi hyötyä selvitystehtävän laatimisessa.

Lisäksi on varmistuttava siitä, että kansallisilla päätöksillä pystytään vaikuttamaan siihen, etteivät EU-säännökset estä tulevaisuudessa lyijyä sisältävien ammusten käyttöä aiemmin mainittujen, kansallisen puolustuksen kannalta keskeisten toimijoiden ampumatoimintaa ympäristöluvan omaavilla ampumaradoilla. Lyijyn ammuskäytön rajoittamiseen pyrkivän rajoituksen valmistelu on Euroopan kemikaalivirastossa loppusuoralla, joten sen varmistamiseksi, ettei asetus vaaranna ampumaharjoittelua ja Euroopan puolustuskykyä on aloitettava toimet pikimmiten.

Antti Lehtisalo
Toiminnanjohtaja

Timo Mustaniemi
Koulutusjohtaja